

A SZÉKELYFÖLDI ERDŐGAZDÁLKODÁS GAZDASÁGI MUTATÓK TÜKRÉBEN

FORESTRY IN SEKLERLAND IN THE LIGHT OF ECONOMIC INDICATORS

TAMÁS LÁSZLÓ

Nagyküüllő Közbirtokossági Szövetség
laszlo@ecr.ro

Összefoglalás¹

A tanulmány a székelyföldi erdővagyon, elsősorban a közbirtokosságok működésének gazdasági aspektusaival foglalkozik a rendelkezésre álló hivatalos statisztikai mutatók elemzése alapján: (a.) fakitermelés, faexport, (b.) gazdasági bevételek alakulása, (c.) gazdasági szerep, (d.) EU-támogatások, (e.) jövedelmezőség. A tanulmány bevezető része (társadalomtörténeti kontextus és szervezeti keretek) a téma értelmezéséhez szükséges kontextus elemeit vázolja fel.

Kulcsszavak: Székelyföld, közbirtokosság, erdővagyon, gazdasági mutatók

1. A társadalomtörténeti előzményekről röviden

A székelyföldi térség becsült teljes erdővagyonának (647 418 ha) nagyobb része, több mint kétharmada térségi szereplők tulajdonában van, és ebben a vagyonrészben meghatározó szerepe van az egyes települések szintjén szerveződött helyi közbirtokosságoknak. A hasznosítás módozatainak keresése a közbirtokosságok újbóli megszerveződése (2000-2005 közötti időszak) óta folyamatosan napirenden van. Jelen tanulmányban arra vállalkozom, hogy a fontosabb társadalomtörténeti, működési jellemzők vázlatos ismertetését követően a gazdálkodással kapcsolatos elemzés eredményeit foglaljam össze.

¹ A tanulmány az Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek, Gazdaság-Régió-Társadalom tudományos folyóirat 2022 év 2 lapszámában közölt elemzés átdolgozott, rövidített változata.

A székelyföldi közbirtokosságok történetéről, korábbi társadalmi szerepéről, az újraindulás körülményeiről sok szakmai anyag jelent meg (Oroszi 1995, Kádár 1993, 1994, Imreh 1973, Garda 2002). De már a XIX. század végétől fontos témakört képeznek a szakpolitikai, fejlesztéspolitikai megközelítések is (Bedő 1874, Pethő 1903, Fodor 1938, Csiby 1939, Imreh 1944, Antal 1979, Bárh 2010). A közbirtokosságok jelenlegi működésével kapcsolatosan 2020-ban került sor első alkalommal olyan szakmai kutatási programra, amely terepmunka, interjúsorozat, esetelemzések révén a mai helyzet körvonalazására tett kísérletet (Bíró és Tamás 2021). Ez a munka szakmai elemzések, illetve a térségi erdőgazdaság meghatározó szereplőivel készített interjúsorozat révén kínál körképet a térségi erdőgazdálkodás szereplőiről és a mai helyzetéről.

A székelyföldi erdővagyon és az erdőgazdálkodás társadalomtörténeti folyamatai szorosan kapcsolódtak a jogi-közigazgatási szabályozás alakulásához. A XVI. és XVII. századbeli forrásmunkák jegyzőkönyvek formájában adnak hírt a térségi közbirtokosságok működéséről, a falutörvények dokumentumai pedig a szervezeti keretéről és szabályokról. Az 1781-ben megjelent erdőrendtartási szabályozás tekinthető az első állami jellegű erdészeti intézkedésnek. A továbbiakban az 1871-es arányosítási, birtokrendezési törvény játszott fontos szerepet a térségi erdővagyon helyzetének alakulásában. A térségi erdőgazdálkodásban fontos lépés volt a Székely Akció, amely a székelyföldi térség átfogó fejlesztési koncepciója és támogatási gyakorlata keretében az erdőgazdálkodás kérdéskörével is foglalkozott (Balaton 2006). Az 1921-es romániai földbirtokreform, valamint az ezt követő jogszabályok és rendelkezések teljesen más, az esetek többségében a közbirtokosságokra nézve hátrányos jogi-adminisztratív kereteket hoztak létre és működtettek (Garda 2002, Bors 2003). Az 1940-1944 közötti időszakban ismét sor került – a nehéz háborús körülmények és a hadigazdálkodás feltételei mellett is – székelyföldi fejlesztési programokra, beruházásokra (Oláh 2004), azonban az 1948-ban elindult romániai államosítási folyamat (ebben a keretben a közbirtokossági tulajdonformák és szervezeti keretek felszámolása 1951-ig tartott) több évtizedre megszüntette a közösségi alapú erdőgazdálkodást. Az 1989 decemberi romániai politikai-társadalmi fordulatot követően a 18-as számú törvény (1991) részlegesen visszaszolgáltatta a magánerdőket a volt tulajdonosoknak. 2000-ben megjelent a közbirtokossági tulajdont visszaszolgáltató 1. számú törvény. Újra megalakulnak a székelyföldi térségben is a közösségi erdővagyon kezelő szervezeti formák és tulajdonosi szerkezetek. A közbirtokosságok mai működésében meghatározó szerepe van a Román Kormány 2000 évi 26. számú Kormányrendeletének, amelynek alapján

a közbirtokosságok működésére is az egyesületi törvény előírásai vonatkoznak. Az erdőgazdálkodás témakörével külön dokumentum, a 2018-2027-es Nemzeti Erdészeti Stratégia foglalkozik. A kormányzati érvelések és a szakmai elemzések (Abrudan et al. 2009) egyaránt jelentős eredményként értelmezik a magán és közösségi tulajdonformák visszaállítását, illetve az erdőgazdálkodás terén történt privatizációt. A szakmai megközelítések azonban hangsúlyosan kiemelik az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó szabályozások merev, túl bürokratikus jellegét, azt hangsúlyozva, hogy a jogi-adminisztratív keretek majdnem teljes egészében csak irányító és ellenőrző jellegűek (Nichiforel et al. 2019), a szakpolitikai tervek és intézkedések nincsenek tekintettel az aktuális társadalompolitikai helyzetre, nem veszik figyelembe az erdőgazdálkodás előtt álló mai kihívásokat.

2. Tulajdonformák és szervezeti keretek

A térségi erdőtulajdon kisebb része magántulajdonban, nagyobb része közösségi tulajdonban van. A közösségi tulajdon tekintetében a közbirtokossági tulajdonforma a domináns, emellett vannak még egyházi/felekezeti erdőbirtokok, iskolaszéki erdőbirtokok, valamint községi (önkormányzati) erdőbirtokok. A székelyföldi közbirtokosságok az esetek többségében egy-egy településhez kapcsolódnak, de több esetben egy településen több közbirtokosság is. A közbirtokosságoknak a hagyományos székek szerinti és megyék szerinti eloszlását az alábbi táblázat mutatja be:

Székelyföldi közbirtokosságok tájegységek szerint

Tájegységek	Közbirtokosságok száma
Csíkszék és Kászonok	49
Gyergyószék	14
Udvarhelyszék	74
Erdővidék	18
Kézdiszék	37
Orbaiszék	16
Sepsiszék	38
Marosszék	12
Összesen	258

Forrás: Saját szerkesztés

A magán erdőbirtokosságok kisebb tájegységek szerint létrehozták az erdőbirtokosi szövetségeket, más néven uniókat. Az erdőbirtokosi uniók elsődleges szerepe az volt, hogy megteremtse a jogi lehetőséget az erdészeti szakmai feladatokat ellátó magánerdészetek létrehozására. Az egyesületi formában működő 13 unió lefedi a székelyföldi térség erdőbirtokosi körét és szakmai, érdekegyeztetési, cselekvési keretet kínál az egyéni és közösségi erdőtulajdonosok számára. Az uniókba nem társult közbirtokosságok erdőbirtokaik szakmai kezelését az állami erdészetek (RNP-Rom-silva) végzik. Az uniók a térségi közbirtokosságok kétharmadát (172 közbirtokosság) fogják össze.

A térségi szervezeteket a *Székelyföldi Erdőgazdák és Erdőtulajdonosok Szövetsége* – *A.P.A.P.E.T.*, jogi személyiséggel rendelkező koordinációs civil szervezet – fogja össze. A romániai magyar erdőgazdálkodás integrálása érdekében az elmúlt években létrejött a Romániai Magyar Erdészeti Egyeztető Fórum, amely a romániai magyar erdőgazdálkodás összes szereplőjét igyekszik összekapcsolni. Székelyföldi léptékben jelentős és innovatív lépés annak a részvénytársaságnak a megalakulása, amely 59 alapító közbirtokosság részvételével jön létre, és amely mindenekelőtt a piaci szerepvállalás és érdek-érvényesítési keretként kíván működni. A kialakított szervezeti keretek lehetőséget kínálnak érdekképviselési és szakmai szervezetekkel való együttműködésre (Romániai Erdőgazdák és Gazdálkodók Szövetségével (AAP), Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Erdészeti Szakosztálya, magyarországi Magyar Erdőgazdák és Gazdálkodók Szövetsége (MEGOSZ), Országos Erdészeti Egyesület.

3. Erdővagyon és gazdálkodás – számokban

Az alábbiakban a rendelkezésre álló hivatalos adatok alapján olyan gazdasági mutatókat ismertetünk röviden, amelyek rálátást kínálnak ennek a térségi közbirtokossági erdővagyon fontosabb jellemzőire. A székelyföldi erdőterületek legnagyobb része a közbirtokosságok kezében összpontosul. A közkeletű vélekedéstől eltérően Romániában az erdő borította területek nagysága a romániai rendszerváltástól máig tartó időintervallumban nem csökkent, hanem növekedett. A teljes erdővagyon nagysága az országban 6 449 417 hektár, amiből 6 604 206 hektár erdőfelület, 154 789 hektár egyéb, az erdővagyonhoz tartozó terület (2020-as adat), ez a terület 3 százalékkal volt nagyobb, mint a rendszerváltáskor. A három székelyföldi megye (Hargita,

Kovászna, Maros) az erdő erdőterületek nagyságát véve figyelembe az országos rangsor első felébe tartozik.

A székelyföldi megyék részesedése az országos erdővagyonból

Megye	Erdőfelület (ha)	Részarány az országos erdővagyonból	Országos rangsorban elfoglalt hely
Hargita	260 122	4,03%	7
Maros	217 231	3,37%	11
Kovászna	170 065	2,64%	20

Forrás: [INS] Nemzeti Statisztikai Intézet

A székelyföldi megyék erdőfelületének alakulása az 1990 – 2020 időszakban

Megye	1990	2020	Változás
Hargita	228 000 ha	260 122 ha	+ 32,1%
Kovászna	160 000 ha	170 065 ha	+ 10,9%
Maros	206 300 ha	217 231 ha	+ 10,1%

Forrás: [INS] Nemzeti Statisztikai Intézet

Maros megye esetében az erdőterületek nagyobb része nem tartozik a székelyföldi közbirtokosságok rendszeréhez. A székelyföldi közbirtokosságok összterületére csak becslés jellegű megközelítések állnak rendelkezésre. Állami erdőtulajdon Hargita és Kovászna megyében is van, a nem állami tulajdonban lévő erdőterület a három megyében kb. 430 ezer hektárra tehető, ebből a közbirtokosságok által birtokolt erdőterület nagysága megközelítőleg 320 ezer hektár. Erre az erdőterületre nézve nem állnak rendelkezésre összesített hivatalos gazdálkodási adatok, ezt az összesítést és szakmai értelmezést az egyes közbirtokosságok egyedi adatsoraiból lehet elkészíteni.

A továbbiakban ismertetett megyesoros gazdasági adatok a három székelyföldi megye teljes erdővagyonára vonatkoznak. A közbirtokosságok gazdálkodására vonatkozó adatokból tájegységek szerinti összegzéseket készítettünk.

a. Fakitermelés, faexport

A fakitermelés országos léptékben a hivatalos kimutatások szerint 2020-ban 19 654 ezer köbméter volt. A tíz legnagyobb fakitermelő megye adja az országos fakitermelés 53 százalékát. A székelyföldi megyéknek az országos fakitermelésből való részesedése 18 százalék.

A 2020-ban Romániában kitermelt fa mennyiségének a székelyföldi megyékre eső részaránya (ezer köbméter)

Megyék	Fakitermelés 2020-ban (ezer köbméter)	A megye részaránya a teljes romániai fakitermelésből
Hargita	2 091	11%
Maros	768	4%
Kovászna	570	3%

Saját szerkesztés a Nemzeti Statisztikai Intézet adatai alapján

A faexport értéke 2020-ban – ezer euróban kifejezve – országos léptékben 1 621 385 ezer euró volt. A három megye országos részesedését az alábbi táblázat foglalja össze.

A 2020-ban Romániából exportált faanyag értékének, a székelyföldi megyékre eső részaránya (ezer euró)

Megye	Exportált fa értéke (2020, ezer euró)	Részarány
Maros		5%
Hargita	36 286	2%
Kovászna	12 695	1%

Saját szerkesztés a Nemzeti Statisztikai Intézet adatai alapján

b. Gazdasági bevételek alakulása

A közbirtokosságok két nagy bevétel típussal gazdálkodhatnak: egyrészt a gazdálkodási (üzemi) bevételek, másrészt pedig a terület alapú támogatások. A gazdálkodási bevételek nagysága azt mutatja meg, hogy az egyes közbirtokosságok milyen mértékben kezelik az erdőt bevételi forrásként, hogyan gazdálkodnak vele. A hat székelyföldi szék gazdasági jellegű bevételei az elmúlt 6 évben a következőképpen alakultak:

Székelyföldi közbirtokosságok üzemi bevételei széki bontásban (2015-2020, lej/Euro):

Székek		2015	2016	2017
Alsó-Háromszék	RON	11 570 428	13 517 689	19 141 459
	EUR	2 376 151	2 776 048	3 930 969
Csíkszék	RON	34 989 225	40 525 788	45 067 922
	EUR	7 185 531	8 322 542	9 255 334
Felső-Háromszék	RON	5 211 735	10 108 883	12 060 985
	EUR	1 070 303	2 076 002	2 476 893
Gyergyószék	RON	5 575 299	6 105 240	4 998 367
	EUR	1 144 966	1 253 797	1 026 485
Maroszsék	RON	6 288 260	6 757 810	8 290 772
	EUR	1 291 383	1 387 812	1 702 627
Udvarhelyszék	RON	15 590 426	19 180 171	22 796 849
	EUR	3 201 714	3 938 919	4 681 655
ÖSSZESEN	RON	79 225 373	96 195 581	112 356 354
	EUR	16 270 048	19 755 120	23 073 963

Székek		2018	2019	2020
Alsó-Háromszék	RON	21 823 234	19 822 733	18 765 686
	EUR	4 481 709	4 070 878	3 853 798
Csíkszék	RON	58 647 443	51 098 148	65 198 774
	EUR	12 044 080	10 493 726	13 389 488
Felső-Háromszék	RON	15 750 509	12 071 444	11 606 983
	EUR	3 234 589	2 479 041	2 383 658
Gyergyószék	RON	6 607 385	4 264 256	3 882 057
	EUR	1 356 920	875 725	797 235
Marosszék	RON	9 985 936	7 984 566	7 220 140
	EUR	2 050 753	1 639 743	1 482 758
Udvarhelyszék	RON	24 690 515	22 783 022	35 064 864
	EUR	5 070 546	4 678 815	7 201 065
ÖSSZESEN	RON	137 505 022	118 024 169	141 738 504
	EUR	28 238 597	24 237 928	29 108 002

Forrás: a Román Pénzügyminisztérium portáljának adatai alapján saját szerkesztés

Összesítve, székelyföldi közbirtokosságok a 2015 – 2020 időszakban együttesen több mint 685 millió RON üzemi bevételt könyvelhettek el, ami meghaladja a 140 millió Eurót.

c. Gazdasági szerep

A Hargita megyei közbirtokosságok erdőgazdálkodásának súlya a Hargita megyei gazdaság által megtermelt éves GDP részarányában

Hargita Megyei GDP adatok / Év	2018	2019	2020
A megye összlakossága	303 228	301 652	300 256
A megye megtermelt éves GDP-je (Euro)	2 095 000 000	2 355 000 000	2 581 000 000
Egy főre (lakosra) eső GDP (Euro)	6 909	7 807	8 596

Hargita megyei közbirtokossági adatok / Év	2018	2019	2020
Közbirtokosságok éves üzemi bevétele (Euro)	18 471 546	16 048 266	21 387 788
Egy főre (lakosra) eső üzemi bevétel (Euro)	60,92	53,20	71,23
Megyei éves GDP-hez viszonyított üzemi bevétel (%)	0,88%	0,68%	0,83%

Saját szerkesztés a Nemzeti Statisztikai Intézet adatai alapján

Székelgyöföldi közbirtokosságok üzemi tevékenységből származó profitrátája az üzemi bevétel bázisán, százalékban kifejezve, széki bontásban (2015-2020)

Székek	2015	2016	2017
Alsó-Háromszék	2,55	17,84	27,61
Csíkszék	-2,15	2,80	0,01
Felső-Háromszék	12,37	38,45	35,74
Gyergyószék	0,36	3,21	-2,00
Marosozék	16,67	16,42	17,86
Udvarhelyszék	1,90	11,18	11,83
Súlyozott átlag	2,77	11,31	12,17

Székek	2018	2019	2020
Alsó-Háromszék	22,30	16,64	14,38
Csíkszék	0,68	-9,90	0,24
Felső-Háromszék	29,90	19,54	18,73
Gyergyószék	-13,25	-7,93	-3,13
Marosozék	17,43	3,08	7,54
Udvarhelyszék	12,58	6,90	16,37
Súlyozott átlag	10,14	1,76	7,89

Forrás: a Román Pénzügyminisztérium portáljának adatai alapján saját szerkesztés

Szembetűnő tény, hogy a székelyföldi közbirtokosságok üzemi (gazdasági) tevékenysége során megvalósított haszonkulcs, térben és időben az átlagtól rendkívül nagy értékeltérést mutat (Gyergyószék -13,25%, Felső Háromszék +38,45). A székelyföldi szintű, az teljes üzemi bevétel szerint súlyozott átlag, térségi szinten, mint minden átlagolás már szűkebb intervallumban mozog (1,76% – 12,15%.

d.EU-támogatások

A közbirtokosságok tulajdonát képező nem erdőterületek (legelő és kaszáló) terület után igényelt EU-s támogatások fontos pénzügyi forrást jelentenek a közbirtokosságoknak, az erdőgazdálkodást jövedelmét kiegészítendő, vagy éppen alternatív tevékenységként farmgazdaságokat működtető birtokosságoknak. Az alábbi táblázatban az egyes székek közbirtokosságai által a legelőterületek után kapott terület alapú támogatás alakulását mutatjuk be:

Székelyföldi közbirtokosságok terület alapú támogatásai széki bontásban (2015-2020, lej/Euro)

Székek		2015	2016	2017
Alsó-Háromszék	RON	4 172 035	5 794 926	7 459 174
	EUR	856 786	1 190 070	1 531 847
Csíkszék	RON	28 549 419	27 044 072	31 306 901
	EUR	5 863 026	5 553 882	6 429 314
Felső-Háromszék	RON	4 169 209	3 184 563	4 436 838
	EUR	856 206	653 995	911 167
Gyergyószék	RON	1 770 820	1 917 416	1 912 821
	EUR	363 663	393 768	392 825
Maroszsék	RON	434 107	299 264	434 784
	EUR	89 150	61 458	89 289
Udvarhelyszék	RON	29 204 784	27 640 255	30 900 781
	EUR	5 997 614	5 676 316	6 345 911
ÖSSZESEN	RON	68 300 374	65 880 496	76 451 299
	EUR	14 026 446	13 529 489	15 700 353

Székek		2018	2019	2020
Alsó-Háromszék	RON	6 946 133	7 372 980	7 429 015
	EUR	1 426 486	1 514 145	1 525 653
Csíkszék	RON	31 492 212	34 035 445	37 361 455
	EUR	6 467 370	6 989 659	7 672 702
Felső-Háromszék	RON	2 004 042	1 857 573	1 196 091
	EUR	411 558	381 479	245 634
Gyergyószék	RON	1 801 276	2 299 198	1 739 742
	EUR	369 917	472 173	357 281
Marosszék	RON	546 602	138 623	275 557
	EUR	112 252	28 468	56 590
Udvarhelyszék	RON	30 134 062	35 020 651	30 429 397
	EUR	6 188 455	7 191 985	6 249 106
ÖSSZESEN	RON	72 924 327	80 724 470	78 431 257
	EUR	14 976 040	16 577 909	16 106 965

Forrás: a Román Pénzügyminisztérium portáljának adatai alapján saját szerkesztés

Összesítve, székelyföldi viszonylatban a közbirtokosságok a 2015–2020 időszakban együttesen több mint 442 millió RON terület alapú támogatásban részesültek, ami hozzávetőlegesen 90 millió Euró bevételt jelent.

**A Hargita megyei közbirtokosságok területalapú (APIA) támogatásból nyert
bevételeinek súlya a Hargita megyei gazdaság által megtermelt éves GDP
részarányában**

Hargita Megyei GDP adatok / Év	2018	2019	2020
A megye összlakossága	303 228	301 652	300 256
A megye megtermelt éves GDP-je (Euro)	2 095 000 000	2 355 000 000	2 581 000 000
Egy főre (lakosra) eső GDP (Euro)	6 909	7 807	8 596

Hargita megyei közbirtokossági adatok / Év	2018	2019	2020
Közbirtokosságok éves APIA bevétele (Euro)	13 025 742	14 653 817	14 279 089
Egy főre (lakosra) eső APIA bevétel (Euro)	60,92	53,20	71,23
Megyei éves GDP-hez viszonyított APIA bevétel (%)	0,62%	0,62%	0,55%

Forrás: a Román Pénzügyminisztérium portáljának adatai alapján saját szerkesztés

Az alábbi összesítő táblázat Hargita megyei közbirtokosságok erdőgazdálkodásból, valamint a területalapú (APIA) támogatásból nyert bevételeinek együttes súlyát fejezi ki a Hargita megyei gazdaság által megtermelt éves GDP részarányában.

Közbirtokosságok bevétele Hargita megyei éves GDP részarányában

Hargita Megyei GDP adatok / Év	2018	2019	2020
A megye összlakossága	303 228	301 652	300 256
A megye megtermelt éves GDP-je (Euro)	2 095 000 000	2 355 000 000	2 581 000 000
Egy főre (lakosra) eső GDP (Euro)	6 909	7 807	8 596
Hargita megyei közbirtokossági adatok / Év	2018	2019	2020
Közbirtokosságok éves üzemi bevétele + APIA bevétele (Euro)	31 497 288	30 702 083	35 666 877
Egy főre (lakosra) eső üzemi bevétele + APIA bevétel (Euro)	60,92	53,20	71,23
Megyei éves GDP-hez viszonyított üzemi bevétel + APIA bevétel (%)	1,50%	1,30%	1,38%

Forrás: a Román Pénzügyminisztérium portáljának adatai alapján saját szerkesztés

Az összesítő táblázat alapján levonható következtetés: a Hargita megyei közbirtokosságok éves összbevétele az utóbbi három évben nem haladja meg a 1,50%-át a Hargita megye bruttó hazai termékének (GDP)!

e. Jövedelmezőség

A következőkben a székelyföldi székek közbirtokosságai által megvalósított összes nyereség alakulását mutatjuk be. Az összes nyereség tartalmazza az üzemi nyereség mellett a terület alapú támogatásokból megvalósított nyereséget is, míg az üzemi nyereség ténylegesen csak az erdőgazdálkodási tevékenységből (faanyag értékesítése, facsemete termelés, az erdő nem fás termékeinek az értékesítése, szolgáltatások stb.) megvalósított eredményt mutatja meg.

Mivel a közbirtokosságuk, jövedelmük átlagosan több 60%-át gazdasági tevékenységből nyerik, azonban a terület alapú támogatásból kapott összegek számviteli és adózási szempontból nonprofit bevételnek számítanak, következésképpen a közbirtokosság éves eredményét már nem profitként, hanem tevékenységből származó többletként (szufficit) definiáljuk.

Székelyföldi közbirtokosságok által megvalósított összes nyereség alakulása széki bontásban (2016-2020, lej/Euro)

Székek		2015	2016	2017
Alsó-Háromszék	RON	90 657	2 559 321	6 560 635
	EUR	18 618	525 593	1 347 319
Csíkszék	RON	1 152 575	4 027 204	7 294 266
	EUR	236 698	827 043	1 497 980
Felső-Háromszék	RON	1 554 407	4 159 334	6 329 112
	EUR	319 219	854 178	1 299 772
Gyergyószék	RON	189 896	429 591	45 723
	EUR	38 998	88 223	9 390

Székek		2015	2016	2017
Marosszék	RON	1 209 554	1 302 564	1 787 866
	EUR	248 399	267 500	367 164
Udvarhelyszék	RON	5 149 588	6 257 640	9 829 842
	EUR	1 057 541	1 285 095	2 018 697
ÖSSZESEN	RON	9 346 677	18 735 654	31 847 444
	EUR	1 919 472	3 847 631	6 540 322

Székek		2018	2019	2020
Alsó-Háromszék	RON	5 028 741	3 908 756	2 720 104
	EUR	1 032 723	802 718	558 612
Csíkszék	RON	6 368 414	5 100 327	8 424 145
	EUR	1 307 844	1 047 424	1 730 017
Felső-Háromszék	RON	4 836 949	2 267 964	2 241 239
	EUR	993 336	465 758	460 270
Gyergyószék	RON	176 720	57 553	379 331
	EUR	36 292	11 819	77 901
Marosszék	RON	2 138 273	264 826	744 952
	EUR	439 125	54 386	152 986
Udvarhelyszék	RON	5 779 272	7 432 993	6 017 676
	EUR	1 186 855	1 526 470	1 235 815
ÖSSZESEN	RON	24 328 369	19 032 419	20 527 447
	EUR	4 996 174	3 908 576	4 215 601

Forrás: a Román Pénzügyminisztérium portáljának adatai alapján saját szerkesztés

Összesítve, székelyföldi viszonylatban a közbirtokosságok a 2015–2020 időszakban együttesen több mint 20 millió RON nyereséget könyveltek el, ami több mint 4 millió Euró nyereséget jelent.

**Székelyföldi közbirtokosságok tevékenységből származó többlete (szufficit) az
összbevétel bázisán, százalékban kifejezve, széki bontásban (2015-2020):**

Székek	2015	2016	2017
Alsó-Háromszék	0,58	13,25	24,66
CsíkSZék	1,81	5,96	9,55
Felső-Háromszék	16,57	31,29	38,36
GyergyóSZék	2,58	5,35	0,66
Marosszék	17,99	18,46	20,49
Udvarhelyszék	11,50	13,37	18,31
Súlyozott átlag	6,34	11,56	16,87

Székek	2018	2019	2020
Alsó-Háromszék	17,48	14,37	10,38
CsíkSZék	7,07	5,99	8,21
Felső-Háromszék	27,24	16,28	17,51
GyergyóSZék	2,10	0,88	6,75
Marosszék	20,30	3,26	9,94
Udvarhelyszék	10,54	12,86	9,19
Súlyozott átlag	11,56	9,58	9,32

Forrás: a Román Pénzügyminisztérium portáljának adatai alapján saját szerkesztés

Összefoglaló táblázat a székelyföldi közbirtokosságok üzemi tevékenységéből származó profitrátája, valamint éves tevékenységükből származó többlete (szufficit) az összbevétel százalékos arányával, a 2015-2020 időszakban

	2015	2016	2017
Üzemi profitráta %	2,77	11,31	12,17
Össz-többlet ráta %	6,34	11,56	16,87

	2018	2019	2020
Üzemi profitráta %	10,14	1,76	7,89
Össz-többlet ráta %	11,56	9,58	9,32

Forrás: a Román Pénzügyminisztérium portáljának adatai alapján saját szerkesztés

A székelyföldi közösségi erdőtulajdonok összessége – a térségi adottságok, gazdasági erőforrások viszonylatában – jelentős gazdasági súlyt képvisel. Célszerű hangsúlyozni azonban, hogy társadalmi szerepük ennél jóval több és nagyobb, és ez a társadalmi szerep két szinten is működik. Helyi léptékben a közösségi erdőtulajdonok – szervezeti formájuk és működési módjuk révén – a lokális társadalom inherens részét képezik. Ez azt jelenti, hogy gazdasági szerepük mellett (évi rendszeres anyagi jövedelmet jelentenek a tulajdonosoknak a birtokolt jogok arányában) szerepük a lokális léptékű közösségi tudás, kapcsolatháló, diskurzus, közösségi identitás fenntartásában és újratermelésében is. Térségi adottságként kiemelt fontosságú természeti értéket gondolnak, szerepük van a foglalkoztatásban, a környezetvédelemben, a vízgazdálkodásban, a fafeldolgozó ipar bázisát jelentik, szerepük van a természetjárás és a turizmus alakulásában, nem utolsósorban pedig a közösségi erdőgazdálkodás működtetése révén olyan alapvető térségi társadalmi modellt működtetnek, amely egyike a térség legrégebbi és legfontosabb társadalmi hagyományainak, és amely a globalizáció világában értéként újra előtérbe került.

Irodalomjegyzék

- Abrudan, I.V. – Ioras, F. – Marinescu, V. – Ioenscu, O. – Horodnic, S.A. – Sestras, R. (2009): Developments in the Romanian forestry and its linkages with other sectors. *Notulae Botanicae Horti Agrobotanici Cluj-Napoca*, 37(2), 14–21. <https://doi.org/10.15835/nbha3723468>
- Antal, I. (1979): Kísérletek a székelyföldi közbirtokosságok megreformálására. *Korunk*, 6, 488–492.
- Balaton, P. (2006): A székely akció története, 1902–1914. Állami szerepvállalás Székelyföld fel-zárkóztatására. Debreceni Egyetem, PhD értekezés.
- Bárth, J. (2010): Székely közbirtokosságok a 20. század első felében. *Acta Acad. Agriensis, Sectio Historiae* XXXVIII (2010) 51–63.
- Bedő, A. (1874): A székelyföldi erdők ügyében. *Erdészeti Lapok*, 345–349.
- Biró, A. Z. – Tamás, L. (2021): *KÖZÖSSÉGI VAGYON – KÖZÖSSÉGI SZEREP. Székelyföldi erdőgazdálkodás – szempontok, tények, lehetőségek*. Csíkszereda, Státus Kiadó.
- Bors, R. (2003): A közbirtokosságok szerepe és fejlesztésük lehetőségei Székelyföldön. *GAZDÁLKODÁS*, XLVII. évfolyam 3. sz. 41–93.
- Csiby, A. (1939): *A székely közbirtokossági vagyonok eredete, történelmi és jogi fejlődése [...]*. Gheorgheni, 1939.
- Fodor, P. (1938): A székely közbirtokosság néhány időszerű kérdése. *Hitel*, 1938. 2. sz., 126–134.
- Garda, D. (2002): *A székely közbirtokosság I–II*. Csíkszereda, Státus Kiadó.
- Imreh, I. (1944): *A székely közbirtokosságaink kialakulása. Székelység*. Székelyudvarhely, 1944. május.
- Imreh, I. (1973): *A rendtartó székely falu*. Bukarest, Kriterion Kiadó.
- Kádár, ZS. (1993): Székelyföldi erdészet- és faipartörténeti jegyzetek. *Erdészettörténeti Közlemények XI*.
- Kádár, ZS. (1994): A Székelyföld erdészettörténete. *Erdészettörténeti Közlemények XIV*.
- Nichiforel, L. – Orban, A. – Stanciu, G. – Stanciu, E. – Sfirlogea, S. – Scriban, R.-E. – Popa, B. – Nicolaescu, D. – Melu, R. – Drăgoi, M. – Covrig, I. – Blujdea, V. – Bouriaud, L. – Baban, A. – Vlad, R. (2019): Viziune și principii de dezvoltare a

- politicii forestiere din România 2020-2030. *Bucovina Forestieră*, 19(2), 173-181.
<https://doi.org/10.4316/bf.2019.022>
- Oláh, S. (2004): Modernizációs törekvések a Székelyföldön, 1940–1944. In Fedinec Cs. (szerk.) *A nemzet a társadalomban*. Budapest, Teleki László Alapítvány, 133–150.
- Oroszi, S. (1995): Emlékezés a székely közösségek erdőire. *Erdészettörténeti Közlemények XVII.*
- Pethő, GY. (1903): *Az erdő- és faipar az erdélyi részekben és a Székelykérdés*. Budapest.

Abstract²

The study deals with the economic aspects of the functioning of the forest property in Szeklerland, mainly the public landholdings, based on the analysis of the available official statistical indicators: (a.) timber production, timber export, (b.) economic revenues, (c.) economic role, (d.) EU subsidies, (e.) profitability. The introductory part of the study (socio-historical context and organisational framework) outlines the elements of context necessary for understanding the topic.

Keywords: Szeklerland, public property, forest property, economic indicators

² the study is a revised, abridged version of the analysis published in the Strategic Issues of Northern Hungary ECONOMY-REGION-SOCIETY.